

Evolució i perfil del treball autònom

2n Trimestre 2019

Data d'actualització: setembre 2019

GOVERN
ILLES
BALEARSES

EVOLUCIÓ I PERFIL DEL TREBALL AUTÒNOM A LES ILLES BALEARS

2T 2019

Data d'actualització: setembre de 2019

Observatori del Treball de les Illes Balears

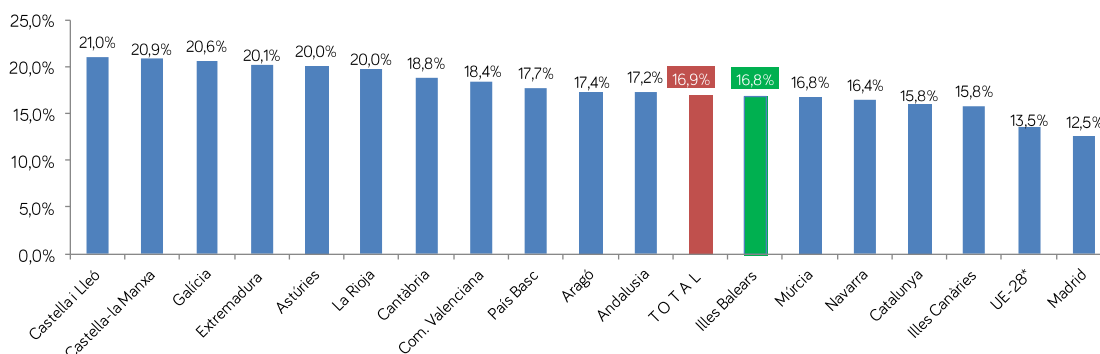
1. EVOLUCIÓ GENERAL

Segons el Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA) de la TGSS, el treball autònom o per compte propi¹, tant a Espanya com a les Illes Balears, representa pràcticament un de cada sis treballadors d'alta a la seguretat social.

A les Illes Balears, els treballadors autònoms representen el 16,8 % del conjunt d'afiliació del mes de juny del 2019, segons aquesta font. Balears se situa com la sisena comunitat autònoma amb el menor pes d'autònoms, si bé amb un pes molt similar a la mitjana nacional (16,9 %) i amb una diferència negativa de -4,2 p. p. respecte de Castella i Lleó, que és la regió amb el major pes de treballadors per compte propi al sisè mes del 2019. Mentre que a la resta d'autonomies el pes dels autònoms es bastant uniforme al llarg de l'any, a les Illes, a conseqüència de l'estacionalitat del mercat laboral, experimenta variacions destacables als diferents trimestres. Així, és habitual que el segon trimestre mostri el pes més baix de tot l'any.

El pes dels treballadors per compte propi, tot i ser més baix en aquest segon trimestre, supera clarament la mitjana europea (13,5 % en el primer trimestre del 2019, el darrer disponible). De fet, les Illes se situarien en el setè lloc dels estats europeus per darrere de Grècia, Turquia, Itàlia, Sèrbia, Polònia i Montenegro.

Gràfic 1. Pes dels afiliats per compte propi per comunitat autònoma (juny de 2019)

*Dades 1T2018

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

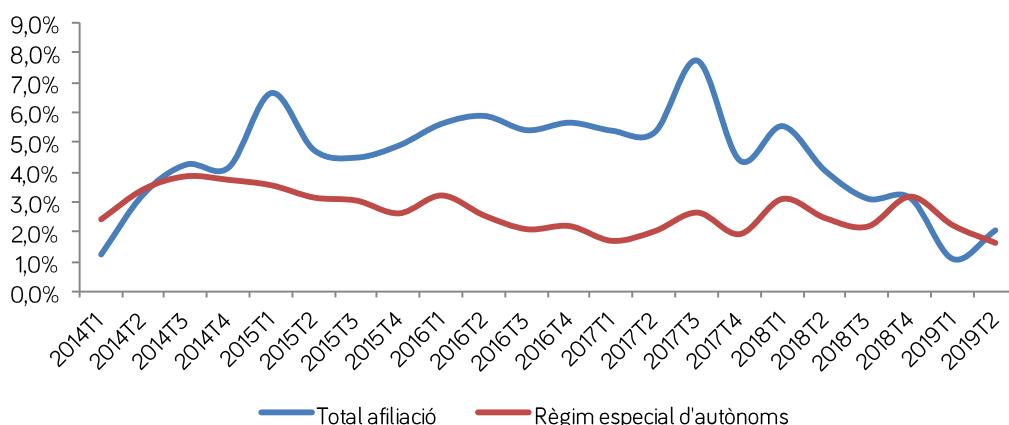
Una part dels treballadors autònoms compta amb treballadors assalariats, d'aquí la seva importància com a creadors de llocs de treball. De fet, durant el segon trimestre del 2019, un total de 44.461 assalariats treballaven per a un autònom, un -1,4 % menys que en el mateix període del 2018. Així, si es considera el nombre de treballadors autònoms més els assalariats que tenen a càrrec, el pes que representen sobre el total de l'ocupació puja a un 24,4 %.

¹ S'entén per treball autònom o per compte propi l'activitat econòmica o professional realitzada per una persona física de forma habitual i directa, a títol lucratiu, fora de l'àmbit d'organització i direcció d'una altra persona, doni o no ocupació a treballadors per compte aliè.

De les 585.665 persones afiliades a la Seguretat Social a les Illes Balears al mes de juny del 2019, 98.358 es troben d'alta al règim especial de treballadors autònoms. Respecte al mes de juny del 2018 es dona un increment de l'afiliació, si bé, ha augmentat de forma més intensa el conjunt de l'afiliació (2,0 %) que no els treballadors autònoms (1,6 %).

En termes d'evolució, el gràfic 2 mostra com el creixement interanual per trimestres del conjunt d'afiliació va superar àmpliament el dels autònoms entre el primer trimestre de l'any 2015 i el tercer del 2018. A partir d'aquest moment, l'augment interanual del autònoms s'equipara i fins i tot supera en algun trimestre el del conjunt de treballadors.

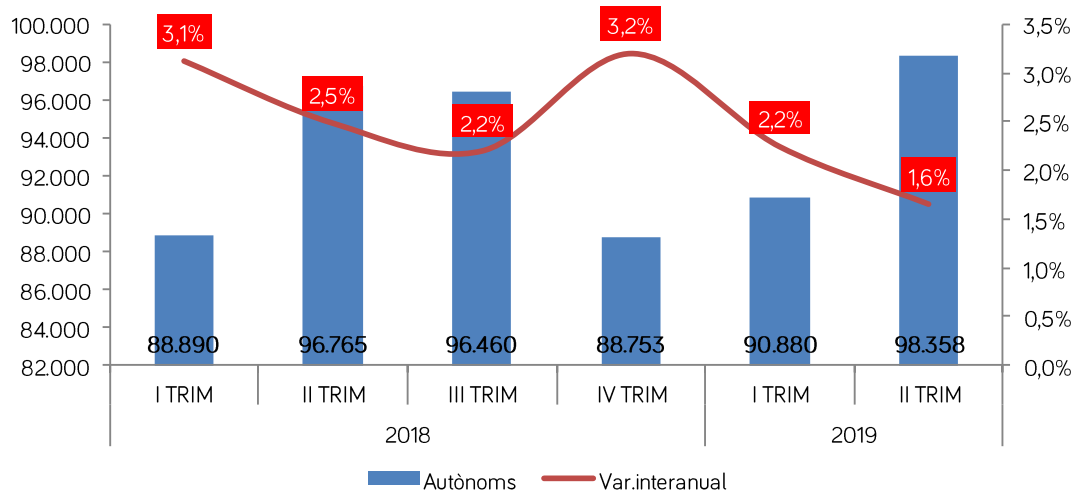
Gràfic 2. Variació interanual de l'afiliació total i d'autònoms (1T2014-2T2019)

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

El trimestre que presenta un major nombre de treballadors per compte propi és el segon (abril, maig i juny), el qual coincideix amb l'increment de l'activitat econòmica a les Illes pel començament de la temporada turística. En canvi, el trimestre que registra menys treballadors autònoms oscil·la, segons l'any analitzat, entre el quart i el primer de cada any, que es corresponen amb els períodes de major atonia de l'any.

Gràfic 3. Nombre d'autònoms per trimestre i variació interanual (1T2017-2T2018)

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

Quan a la distribució per illes, el mes de juny del 2019 els autònoms segueixen la distribució habitual de la població, amb un predomini de Mallorca respecte de la resta de l'arxipèlag (73.565), seguida d'Eivissa (14.323), de Menorca (7.911) i de Formentera (1.161). Respecte del pes dels autònoms sobre el total de treballadors a l'arxipèlag, oscil·la entre el 20,5 % i el 16,2 %. Així, Menorca ocupa el primer lloc amb un 20,5 %, seguida de Formentera (17,4 %), Eivissa (16,9 %) i Mallorca (16,2 %).

Taula 1. Afiliats al règim autònom i total règims de la TGSS per illes (juny 2018-juny 2019)

	Autònoms		Total		Pes		Var. (%) juny 19/18	
	JUNY2018	JUNY2019	JUNY2018	JUNY2019	JUNY2018	JUNY2019	Autònoms	Total
Mallorca	72.334	73.565	445.289	453.416	16,2%	16,2%	1,7%	1,8%
Menorca	7.964	7.911	38.535	38.636	20,7%	20,5%	-0,7%	0,3%
Eivissa	13.947	14.323	81.860	84.615	17,0%	16,9%	2,7%	3,4%
Formentera	1.143	1.161	6.608	6.660	17,3%	17,4%	1,6%	0,8%
Illes Balears	96.765	98.358	574.026	585.665	16,9%	16,8%	1,6%	2,0%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

2. PERFIL PER TIPOLOGIA DE RELACIÓ LABORAL

Dins el grup de treballadors autònoms, la TGSS agrupa diversos tipus de relació laboral, com són els socis de cooperatives, els familiars col·laboradors, els membres d'òrgans d'administració de societat mercantil, els autònoms sense relació especial (que són els més nombrosos) i, finalment, una sèrie de grups amb una incidència molt menor, com poden ser els membres d'institucions religioses, els de col·legis professionals, els TRADE² i els familiars de socis de societat mercantil.

La distribució habitual dels afiliats per compte propi es reparteix en cinc col·lectius i per al segon trimestre del 2019 és la següent: la gran majoria són autònoms sense relació o sense contracte (56.757 persones, el 57,7 % del total), que són els autònoms pròpiament dits. Els segueixen, a distància, els socis de cooperatives o empresa col·lectiva (17.782 afiliats, el 18,1 %), els membres d'òrgans d'administració de societat mercantil (14.363 treballadors, el 14,6 %), els familiars col·laboradors (6.548, el 6,7 %) i, ja amb menys representació, el grup d'altres que engloba a la resta de col·lectius (sumen 2.908 persones i són el 3,0 % de tota l'afiliació dels autònoms).

Respecte del segon trimestre del 2018, es dona un augment a la major part dels grups, excepte entre els socis de cooperatives, que registren un descens (-1,6 %), que s'inicià ja l'any 2012. El grup més nombrós, els autònoms sense relació, experimenta un increment de l'1,6 %. En canvi, altres grups com els membres d'òrgans d'administració de societat mercantil (+5,4 %) mostren augments més accentuats.

²TRADE: Treballadors autònoms econòmicament dependents.

Taula 2. Afiliats a la TGSS per compte propi per col·lectiu a les Illes Balears (2T 2019)

	2T2019	Pes	Variació interanual	
			Absoluta	Relativa
Autònoms sense relació	56.757	57,7%	905	1,6%
Soci cooperativa o empresa col·lectiva	17.782	18,1%	-289	-1,6%
Membre d'òrgan d'administració de societat mercantil capitalista	14.363	14,6%	735	5,4%
Familiar col·laborador de titular d'explotació	6.548	6,7%	35	0,5%
Altres	2.908	3,0%	207	7,7%
TOTAL	98.358	100,0%	1.593	1,6%

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

Per illes, pugen els autònoms a totes les illes, tret de Menorca (-0,7 %), i de forma més accentuada a Eivissa (+2,7 %), seguida de Mallorca (+1,7 %) i Formentera (+1,6 %). A continuació, fent una comparativa dels pesos de manera individualitzada, es mostra quin col·lectiu té més presència a cadascuna de les illes en el segon trimestre del 2019. Així, Eivissa supera la resta en els treballadors autònoms sense relació (58,6 %), a Menorca és major el pes en el cas de membres d'òrgan d'administració de societat mercantil (15,1 %) i dels altres (3,9 %). Finalment, a Formentera la proporció supera les altres illes al grup de socis de cooperativa (25,7 %) i familiars col·laboradors (8,0 %).

Taula 3. Afiliats a la TGSS per compte propi, per col·lectiu i per illa (2T 2019)

		Autònoms sense relació	Soci cooperativa o empresa col·lectiva	Membre d'òrgan d'administració de societat mercantil capitalista	Familiar col·laborador de titular d'explotació	Altres	TOTAL
Total	Mallorca	42.594	13.059	10.669	5.089	2.154	73.565
	Menorca	4.432	1.438	1.197	536	308	7.911
	Eivissa	8.398	2.692	2.108	785	340	14.323
	Formentera	617	298	117	93	36	1.161
	ILLES BALEARS	56.757	17.782	14.363	6.548	2.908	98.358
Distribució percentual	Mallorca	57,9%	17,8%	14,5%	6,9%	2,9%	100,0%
	Menorca	56,0%	18,2%	15,1%	6,8%	3,9%	100,0%
	Eivissa	58,6%	18,8%	14,7%	5,5%	2,4%	100,0%
	Formentera	53,1%	25,7%	10,1%	8,0%	3,1%	100,0%
	ILLES BALEARS	57,7%	18,1%	14,6%	6,7%	3,0%	100,0%
Var.interanual relativa	Mallorca	1,7%	-1,9%	6,0%	0,5%	7,7%	1,7%
	Menorca	-1,1%	-2,0%	1,7%	-1,8%	5,5%	-0,7%
	Eivissa	2,3%	2,5%	4,6%	2,1%	4,6%	2,7%
	Formentera	1,1%	1,0%	-0,8%	4,5%	16,1%	1,6%
	ILLES BALEARS	1,6%	-1,6%	5,4%	0,5%	7,7%	1,6%

Font: OTIB i IBESTAT a partir de dades de la TGSS

3. PERFIL PER SECTOR ECONÒMIC

La distribució dels treballadors per sectors econòmics mostra com en el mes de juny del 2019 els afiliats per compte propi es reparteixen de la manera següent: el 75,0 % als serveis, el 16,4 % a la construcció, el 6,0 % a la indústria i el 2,6 % restant a l'agricultura. Dins de les branques dels serveis, destaca el pes del comerç, que representa el 21,3 % dels autònoms en el període analitzat i el de l'hostaleria (el 14,2 %).

Si s'analitza el pes dels autònoms d'acord amb el sector econòmic al qual pertanyen, s'observa que en la construcció és a on la figura del treballador per compte propi presenta una de les majors incidències (gairebé el 30 % dels treballadors cotitzen en el règim d'autònoms). Més detalladament, analitzant per secció d'activitat, hi destaquen les d'altres serveis (38,5 %), les activitats immobiliàries (38,5 %), les activitats professionals, científiques i tècniques (37,1 %) i l'agricultura, ramaderia i pesca (35,2 %).

Quan es comparen les dades del juny del 2019 respecte del mateix mes del 2018 es repeteix la premissa del major creixement per al conjunt de l'ocupació que per al col·lectiu de treballadors autònoms. Tanmateix, es donen algunes excepcions, com és el cas de les activitats de pesca i aqüicultura, on els treballadors autònoms s'han incrementat un 0,4 % en termes interanuals, enfront del descens del -0,9 % per al conjunt de règims. O també es dona en el cas de les activitats de subministrament d'energia (0,0 % enfront del -1,1 %). Esmentar també el descens del nombre d'autònoms en la branca del comerç (-1,3 %) i en l'hostaleria (-0,4 %), activitats com s'ha dit que aglutinen un gran nombre de treballadors autònoms i que sí que creixen en la resta de règims.

Taula 4. Afiliats a la TGSS per compte propi per secció d'activitat econòmica (juny 2019)

	Autònoms			Total Afiliació	Pes (%) autònoms sobre total	Var. (%)	
	Juny 2019	Distribució (%)	Distribució assalariats (%)			Autònoms	Total
(A) AGRICULTURA, RAMADERIA, SILVICULTURA I PESCA	2.510	2,6%	0,3%	7.128	35,2%	0,4%	-0,9%
(B) INDÚSTRIES EXTRACTIVES	51	0,1%	0,1%	400	12,8%	6,3%	8,4%
(C) INDÚSTRIA MANUFACTURERA	5.716	5,8%	3,9%	23.905	23,9%	2,1%	1,8%
(D) SUBMINISTR D'ENERGIA ELÈCTRICA, GAS, VAPOR I AIRE CONDICIONAT	27	0,0%	0,2%	920	2,9%	0,0%	-1,1%
(E) SUBMINISTR D'AIGUA, ACTIV DE SANEJAMENT, GESTIÓ DE RESIDUS	102	0,1%	1,0%	4.848	2,1%	3,0%	5,0%
(F) CONSTRUCCIÓ	16.154	16,4%	8,2%	54.882	29,4%	3,8%	5,5%
(G) COMERÇ A L'ENGROS I AL DETALL; REPARACIÓ DE VEHICLES MOTOR	20.922	21,3%	15,0%	91.414	22,9%	-1,3%	0,3%
(H) TRANSPORT I EMMAGATZEMATGE	5.266	5,4%	5,1%	31.594	16,7%	0,7%	2,7%
(I) HOSTALERIA	13.941	14,2%	29,9%	154.515	9,0%	-0,4%	0,8%
(J) INFORMACIÓ I COMUNICACIONS	1.783	1,8%	1,5%	8.844	20,2%	3,8%	3,8%
(K) ACTIVITATS FINANCERES I D'ASSEGURANCES	1.281	1,3%	1,2%	7.003	18,3%	0,8%	0,6%
(L) ACTIVITATS IMMOBILIÀRIES	2.269	2,3%	0,8%	5.899	38,5%	5,9%	5,7%
(M) ACTIVITATS PROFESSIONALS, CIENTÍFIQUES I TÈCNiques	7.976	8,1%	2,9%	21.511	37,1%	4,4%	3,6%
(N) ACTIVITATS ADMINISTRATIVES I SERVEIS AUXILIARS	6.028	6,1%	8,1%	44.104	13,7%	3,8%	3,3%
(O) ADMINISTRACIÓ PÚBLICA I DEFENSA; SS	41	0,0%	4,5%	21.377	0,2%	51,9%	1,8%
(P) EDUCACIÓ	2.279	2,3%	4,4%	22.991	9,9%	5,1%	4,2%
(Q) ACTIVITATS SANITÀRIES I DE SERVEIS SOCIALS	2.773	2,8%	8,0%	40.229	6,9%	2,8%	3,1%
(R) ACTIVITATS ARTÍSTIQUES, RECREATIVES I D'ENTRENAMENT	2.656	2,7%	2,6%	15.078	17,6%	5,3%	1,8%
(S) ALTRES SERVEIS	6.562	6,7%	2,2%	17.043	38,5%	1,1%	1,0%
(T) ACTIV DE LES LLARS COM OCUPADORS DE PERSONAL DOMÈSTIC;	12	0,0%	0,2%	11.281	0,1%	-33,3%	-4,3%
(U) ACTIV D'ORGANITZACIONS I ORGANISMES EXTRATERRITORIALS	9	0,0%	0,0%	65	13,8%	12,5%	8,3%
TOTAL	98.358	100,0%	100,0%	585.665	16,8%	1,6%	2,0%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

4. PERFIL SOCIODEMOGRÀFIC I ECONÒMIC

A les Illes Balears, el perfil majoritari del treballador autònom el mes de juny, segons les dades de la TGSS, és masculí (64,3 %), d'entre 40 a 54 anys (47,3 %) i nacionalitat espanyola (76,1 %). Tot i el major pes masculí, destaca el progressiu increment de les dones autònomes, de manera que ja representen 1 de cada 3 autònoms de les Illes. A més, el pes femení s'ha incrementat en 1,2 p. p. en comparació amb les xifres del mateix mes del 2011. Per edat, les dades mostren com la major part dels autònoms illencs són majors de 40 anys (el 72,5 %), que superen clarament els més joves. De fet, només el 2,1 % són menors de 25 anys. Per nacionalitat, destaca el pes dels estrangers (23,9 %), que és el més elevat del conjunt nacional (9,9 %).

Un punt a destacar dels autònoms és que pràcticament més de dos de cada cinc presenten 5 o més anys d'antiguitat (43,9 %), dada que fa palesa la consolidació del negoci. Malgrat això, el seu

pes a les Illes Balears se situa per sota de la mitjana estatal (54,6 %). Quant a la base de cotització, la gran majoria cotitza per la base mínima (el 90,6 %), que el 2019, és de 944,4 euros. La mitjana estatal de treballadors que cotitza per la base mínima és inferior (86,0 %) a la de les Illes.

En termes interanuals, l'evolució és favorable, tot i que s'ha de comentar respecte de cadascuna de les característiques. Per sexe, es dona un increment interanual similar entre dones (+1,6 %) i homes (+1,7 %), tot i que elles encara presenten un pes marcadament per sota del masculí. Per edat, els grups de més edat són els que experimenten un major creixement: els de més de 55 anys (+4,1 %), i les persones de 40 a 54 anys (+2,2 %). En canvi, els autònoms entre 25 i 39 anys perden afiliats (-1,5 %). Pel que fa a la nacionalitat, tots els grups incrementen el seu nombre, especialment els estrangers, tant comunitaris (+4,1 %) com no comunitaris (+8,1 %). A escala sectorial, l'evolució del treball per compte propi també és positiu amb augments a tots els grans sectors econòmics, especialment en la construcció, que n'encapçala el creixement (+3,8 %).

Taula 5. Perfil dels afiliats a la TGSS per compte propi (juny de 2019)

Perfil dels treballadors autònoms	Juny 2019	Pes	Variació interanual	Pes dels treballadors al Règim general
Total	98.358	100,0%	1,6%	100,0%
Per sexe				
Homes	63.282	64,3%	1,7%	51,2%
Dones	35.076	35,7%	1,6%	48,8%
Per edat				
Menors 25 anys	2.090	2,1%	1,2%	10,5%
De 25 a 39 anys	24.916	25,3%	-1,5%	37,5%
De 40 a 54 anys	46.515	47,3%	2,2%	38,3%
Més de 55 anys	24.837	25,3%	4,1%	13,7%
Per nacionalitat				
Nacionals	74.865	76,1%	0,6%	80,0%
UE	16.503	16,8%	4,1%	10,1%
NO UE	6.990	7,1%	8,1%	9,9%
Per sector				
Agricultura i pesca	2.510	2,6%	0,4%	0,3%
Indústria	5.896	6,0%	2,2%	5,1%
Construcció	16.154	16,4%	3,8%	8,2%
Serveis	73.798	75,0%	1,2%	86,3%
Per antiguitat en el negoci *				
5 o més anys	25.141	43,9%	-	-
de 3 a 5 anys	6.786	11,8%	-	-
d'1 a 3 anys	11.003	19,2%	-	-
de 6 a 11 mesos	3.837	6,7%	-	-
menys de 6 mesos	10.535	18,4%	-	-
Per base de cotització *				
base mínima	51.765	90,3%	-	-
entre 1,5 y 2 b.mínima	1.238	2,2%	-	-
entre b.mínima i 1,5 b.m.	2.674	4,7%	-	-
entre 2 i 3 b.mínima	1.407	2,5%	-	-
més de 3 b.mínima	218	0,4%	-	-

Font: OTIB a partir de dades del MEYSS i la TGSS

*Dades a 30/6/2018

Per acabar, es comenta la distribució i l'evolució dels emprenedors segons el nombre d'assalariats. Per una banda, destaca el fet que el 82,4 % dels autònoms ho són en solitari, és a dir, no compten amb personal al seu càrrec. Del 18 % restant, la major part donen feina a 1 ó 2 treballadors (12,1 %), mentre que els que tenen més de 3 persones contractades només en representen el 5,5 %.

D'altra banda, en termes interanuals, just s'incrementa el nombre de treballadors autònoms sense assalariats (2,2 %), mentre que cau la resta d'autònoms amb personal al seu càrrec, sobretot els que tenen entre 3 i 9 assalariats (-1,8 %).

Taula 6. Afiliats a la TGSS per compte propi per situació professional (2T 2018)

	2T2019	Pes	Var.int. absoluta	Var.int. relativa
Sense assalariats	81.012	82,4%	1.719	2,2%
1 o 2 assalariats	11.903	12,1%	-28	-0,2%
De 3 a 9 assalariats	4.935	5,0%	-93	-1,8%
10 o més assalariats	508	0,5%	-5	-1,0%
Total	98.358	100,0%	1.593	1,6%

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS